

ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0 National Strategy and Youth Development in Thailand 4.0

ธนากร จินาการ

ห้างหุ้นส่วน เบนซ์ – บิว จำกัด

ponthanakorn11@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0 เด็กคืออนาคตของชาติ หรือ เด็กในวันนี้ คือ ผู้ใหญ่ในวันหน้า เป็นคำพูดที่คนทั่วไปมักจะใช้อยู่เป็นประจำ สะท้อนให้เห็นว่าอนาคตของประเทศจะพัฒนาไปในทิศทางใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของเด็กและเยาวชนรุ่นใหม่เพราะเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวที่รอให้ผู้ใหญ่มาดูแลแต่ัมประกอบกับการที่ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 การขับเคลื่อนเศรษฐกิจและเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ ผ่านเทคโนโลยี นวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์ และการก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุนี้อาจเป็นแรงผลักดันให้ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทยให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและการแข่งขันบนเวทีโลก ดังนั้นการขับเคลื่อนพัฒนาคนยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ 5 ประการคือ 1. พัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก 2. การสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาวะแวดล้อม 3. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 4. ส่งเสริมบทบาทพระคัมภีร์ความร่วมมือทุกภาคส่วน และ 5. การพัฒนานวัตกรรมมีเจตนาธรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคมประเทศชาติ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์ชาติ.การพัฒนาเยาวชน.ไทยแลนด์ 4.0

Abstract

This article aims to study the national strategy and development of children and youth in Thailand 4.0. Children are the future of the nation or children today are adults tomorrow. Is a speech that people generally use on a regular basis Reflecting how the future of the country will develop in which direction depends on the has advanced into the Thailand 4.0 era Driving the economy and increasing the country's competitiveness Through technology. innovation. creativity And stepping into a complete aging society in about 15 years after this is a motivation for all sectors to work together to develop world stage Therefore. the development of people in Thailand 4.0 has set a national strategy for the development of children and youth in 5 ways: 1. Developing the potential and immunity for children. 2. Strengthening the mechanism of the

environment 3. Promote participation of children and youth 4. Promote the role of mobilization for cooperation in all sectors and 5. Innovation development With the intention to encourage children and youth at all levels to participate in self-development. community. society. nation

Keyword: National Strategy. Youth Development. Thailand 4.0

บทนำ

“เยาวชน เป็นเหมือนดังความหวังของสังคม เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติให้เท่าทันกระแสสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแต่การสร้างและเปิดโอกาสเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้มีบทบาทและศักยภาพสำหรับการสร้างอนาคตของประเทศให้เจริญก้าวหน้าเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่อุตสาหะให้ความสำคัญอย่างจริงจัง”

เด็กและเยาวชนคืออนาคตของชาติดังนั้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลงมาสู่ครอบครัวชุมชนและประเทศชาติจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากแต่สถานการณ์เด็กและเยาวชนในประเทศไทยที่เรา กำลังเผชิญนั้นมีหลายอย่างทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพในเชิงปริมาณเรามีจำนวนเด็กที่เกิดใหม่น้อยลงทำให้ในอนาคตประชากรในวัยทำงานก็จะมีน้อยลงและเราจะต้องดูแลทั้งประชากรผู้สูงอายุและเด็กในเชิงคุณภาพนั้นเด็กและเยาวชนไทยกำลังเผชิญปัญหาในทุกด้าน เช่น ด้านร่างกายเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรด้านจิตวิญญาณเรื่องการยอมรับการคอร์รัปชันและวัตถุนิยมด้านสังคมอารมณ์เรื่องการใช้ความรุนแรงด้านการศึกษาเรื่องระดับสติปัญญาที่ต่ำกว่ามาตรฐานซึ่งปัญหาต่างๆเหล่านี้ไม่ได้เป็นเพียงแค่ปัญหาที่เราเห็นในสังคมเท่านั้น (มูลนิธิธรรมาภรณ์, 2561)

ไม่ว่าวันนี้หรือวันข้างหน้าหากจะมองถึงความมั่นคงของประเทศชาติสิ่งสำคัญที่ภาครัฐจะต้องกระทำเป็นอันดับแรกคือ การพัฒนามนุษย์ให้กลายเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุดหากจะมองถึงความก้าวหน้าของประเทศชาติในอนาคตสิ่งสำคัญที่ต้องบอกว่าเป็น “หัวใจ” ของการพัฒนาคือการสร้างเด็กและเยาวชนของชาติวันนี้ให้มีคุณภาพเพื่อโตเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า อันจะเป็นการเตรียมความพร้อมในการวางรากฐานของประเทศไทยให้เกิดความมั่นคงที่จะก้าวไปสู่การพัฒนาเพราะมนุษย์คือตัวกำหนดและนำทิศทางของประเทศชาตินั่นเอง

ปัจจุบันทิศทางการพัฒนาประเทศของรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีความมุ่งมั่นให้ประเทศมี “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ.2561- 2580) เพื่อเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนนวัตกรรมยุคไทยแลนด์ 4.0 (Modern Manufacturing, ออนไลน์) มุ่งเน้นพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล เพื่อเป็นกำลังหลักในการพัฒนาประเทศไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาเยาวชนในทุกมิติให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยการพัฒนาเยาวชนไทยต้องมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่รอบด้าน และสุขภาพที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะรับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์อดออม โอบอ้อมอารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และเป็นพลเมืองดีของชาติก็เพราะเยาวชนไทยคืออนาคตของชาติ และชาติจะเจริญก้าวหน้าไกลได้ก็ต้องพึ่งเยาวชนที่มีคุณภาพจึงให้ความสำคัญกับการเร่งพัฒนาคุณภาพคนตลอดทุกช่วงชีวิต โดยเฉพาะตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวัยเยาวชน เพื่อให้เป็นกำลังสำคัญที่จะผลักดันประเทศชาติไปสู่ความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน โดยสิ่งที่เน้นมากที่สุดคือการพัฒนาด้านการศึกษา, การเรียนรู้, ความมั่นคงในชีวิต, การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

ในฐานะที่กระผมเป็นนิสิตปริญญาตรี กำลังศึกษาในสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ด้านบริหารรัฐกิจ หรือการบริหารราชการแผ่นดิน ได้ศึกษาและวิเคราะห์เรื่อง ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0 ไว้ 5 ประการ (ศิริทิพย์ ภาศรีสมบัติ, 2561) คือ 1.พัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก 2.การสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถานะแวดล้อม 3.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 4.ส่งเสริมบทบาทพระคณาจารย์ความร่วมมือทุกภาคส่วน และ 5.การพัฒนานวัตกรรม มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติซึ่งยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 (พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, 2561) โมเดลนี้จะสำเร็จได้ต้องใช้แนวทางสานพลังประชารัฐ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน สถาบันศึกษาและสถาบันวิจัยต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันพร้อมต้องมีโครงสร้างด้านการสื่อสาร และโทรคมนาคมที่มีคุณภาพ มีอินเทอร์เน็ตที่ครอบคลุมประชากรมากที่สุด เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงทุกภาคส่วนได้อย่างไม่สะดุดก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายเพื่อพัฒนาประเทศไปสู่เป้าหมายก็เพราะเยาวชนไทยคืออนาคตของชาติ และชาติจะเจริญก้าวหน้าไกลได้ก็ต้องพึ่งเยาวชนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

วิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติได้ดำเนินการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศในระยะ 20 ปี “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” หรือเป็นคติพจน์ประจำชาติว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (พงศ์พิพัฒน์ บัญชานนท์, 2561)

อนาคตเยาวชน คือ อนาคตประเทศไทยคงไม่มีใครแม้แต่คนสูงอายุหรือคนที่มีตำแหน่งและครองอำนาจอยู่ในปัจจุบันจะปฏิเสธว่า อนาคตของสังคมใดๆ ก็ตามขึ้นอยู่กับคุณภาพของเยาวชนปัจจุบัน เพราะเยาวชนในปัจจุบันจะเติบโตขึ้นมารับภารกิจทั้งหมดของสังคมที่พวกเขาเป็นสมาชิกอยู่ ด้วยเหตุดังนั้น การพูดถึงอนาคตของสังคมโดยไม่พิจารณาถึงอนาคตของเยาวชนเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ในขณะเดียวกัน ความรับผิดชอบต่ออนาคตของสังคมก็เป็นความรับผิดชอบร่วมกันทั้งผู้ใหญ่และตัวเยาวชนเอง ถึงแม้ผู้ใหญ่จะมีส่วนสำคัญในการกำหนดทิศทางหรืออนาคตของสังคมแต่ตัวเยาวชนเองก็มีส่วนสำคัญไม่น้อยในด้านความรับผิดชอบที่จะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อรับภารกิจในสังคมที่กำลังจะมาถึง เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรให้โอกาสแก่เยาวชนในการพัฒนาศักยภาพของเขอย่างเต็มที่ในขณะเดียวกันเยาวชนเองก็ต้องมีความรับผิดชอบและมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาตนเองอย่างเต็มความสามารถ หากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหย่อนยานหรือละเลยความรับผิดชอบในเรื่องดังกล่าวนี้ ก็ย่อมถือว่าตัวเองเป็นผู้ทำลายอนาคตของสังคมว่า จำเพาะสังคมไทยเราในยุคปัจจุบันเยาวชนได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองมากกว่าแต่ก่อนมากมาย เส้นทางของการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ก็ดี สิทธิเสรีภาพในการเลือกสรรสิ่งที่จะพัฒนาก็มีเพิ่มมากขึ้นอย่างกว้างขวางทั้งในแง่ของโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามแม้ว่าในโอกาสในการพัฒนาตนเองของเยาวชนมีมากขึ้นแต่กระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและซับซ้อน อิทธิพลของสื่อสารมวลชน การโฆษณาชวนเชื่อ ลัทธิบริโภคนิยม ค่านิยมทางสังคมที่ให้ความสำคัญกับเรื่องความสำเร็จด้านวัตถุธรรมมากกว่าด้านคุณค่า หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า สังคมไทยกำลังให้ความสำคัญกับสิ่งที่เป็นมูลค่ามากกว่าสิ่งที่เป็นคุณค่าท่ามกลางกระแสสังคมดังกล่าวนี้ เยาวชนจำต้องมีสติให้มั่นและต้องใช้วิจารณญาณอย่างรอบด้านในการตัดสินใจว่าจะเลือกทำหรือไม่ ทำสิ่งใดในยุคสมัยที่สมการการตัดสินใจของปัจเจกบุคคลให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหรือตัวพิจารณาด้านเศรษฐกิจ ด้านเกียรติยศ หน้าที่ และด้านความสะดวกสบายมากกว่าองค์ประกอบด้านจริยธรรม ด้านวัฒนธรรมและด้านคุณค่าโอกาสที่เยาวชนผู้มีประสบการณ์ชีวิตน้อยจะตกเป็นเหยื่อของกระแสบริโภคนิยมและกระแสที่มุ่งความสำเร็จด้านวัตถุธรรมย่อมเป็นไปได้สูงยิ่งด้วยเหตุดังนั้น ยุทธศาสตร์ชาติการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0จึงควรจะได้พิจารณาในประเด็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

ด้านที่ 1 ด้านความมั่นคง และด้านที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขันวิเคราะห์ได้ว่า เยาวชนไทยที่มีความสามารถสร้างนวัตกรรมได้ความสามารถในการสร้างนวัตกรรม มีส่วนสำคัญที่ทำให้ประเทศพัฒนาแล้วมีความความมั่นคงและได้เปรียบเชิงเศรษฐกิจสร้างความสามารถในการแข่งขัน ผลผลิตเชิงนวัตกรรมมีมูลค่าสูงเนื่องจากมีความแตกต่างจากผลผลิตทั่วไปและเป็นที่ต้องการของตลาดเนื่องจากสามารถช่วยอำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวันได้ เยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0คือ เยาวชนไทยที่สามารถสร้างผลงานในเชิงนวัตกรรมได้เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ซึ่งพัฒนามาจากการสร้างองค์ความรู้ใหม่โดยการใช้เทคโนโลยีและความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ทางด้านทักษะทางภาษาและทักษะด้านการสื่อสารเทคโนโลยีสารสนเทศโดยบูรณาการองค์ความรู้จากหลายสาขาวิชาและภูมิปัญญาท้องถิ่นและแสวงหาความรู้เพิ่มเติมตามที่ ตนเองสนใจจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ และเรียนรู้ประสบการณ์ตรงจากการลงมือทำจริงโดยการทำโครงการจะทำให้เยาวชนได้ลองถูก

ลองผิดและเรียนรู้จากการแก้ปัญหาเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ของตนเองและนำองค์ความรู้ที่ตัวเองสร้างขึ้นนั้น มาต่อยอดสร้างผลงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมและสามารถทำให้สังคมดีขึ้นได้ ตัวอย่างเช่น เยาวชนไทยร่วมมือกันสร้างเครื่องมือทางการเกษตรใหม่ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ชาวนา โดยใช้บูรณาการความรู้เรื่องวัสดุและเครื่องกลพื้นฐานของวิชาวิทยาศาสตร์กับความรู้ในเรื่อง การคำนวณ ปริมาตรและรูปทรงเรขาคณิตซึ่งเป็นความรู้ทางคณิตศาสตร์รวมทั้งสาระการเรียนรู้การงานพื้นฐานและเทคโนโลยีซึ่งเกี่ยวกับการประดิษฐ์สิ่งอำนวยความสะดวกในชีวิตมนุษย์จากนั้นนำมาวางแผนการดำเนินงานและแผนปฏิบัติการเป็นขั้นตอนเพื่อนำไปลงมือสร้างผลงานนำไปทดลองใช้เพื่อประเมินว่า เครื่องมือนั้นสามารถใช้ได้ตามที่วางแผนหรือไม่ และแก้ไขปรับปรุงผลงานจนกระทั่งเกษตรกรสามารถนำเครื่องยนต์นั้นมาใช้อำนวยความสะดวกในการทำการเกษตรได้จริง เป็นการพัฒนาเยาวชนให้สร้างความมั่นคง และความสามารถในการแข่งขันกับการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่สร้างสรรค์อย่างมีประสิทธิภาพโดยได้รับความร่วมมือจากครอบครัว โรงเรียน ศาสนสถาน ชุมชน สื่อที่ปลอดภัยและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อการเรียนรู้ของเยาวชนทั้งในระบบออนไลน์และที่สัมผัสได้ซึ่งเกิดจากการพัฒนาอย่างเป็นระบบทำให้มีคุณค่าและมีความทันสมัย

ด้านที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ และด้านที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคมเยาวชนไทยปัจจุบันที่เกิดโตมาในสังคมที่เต็มไปด้วยการแข่งขันจึงทำให้พ่อแม่หรือผู้ปกครองยุคใหม่ต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของลูกหลานเพื่อสร้างโอกาสเชิงการแข่งขันกันตั้งแต่วัยเยาว์เพื่อพัฒนาค้นในทุกมิติและในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรมนักคิด ผู้ประกอบการ เกษตรกรยุคใหม่และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเองทำให้เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์การมีความรู้และทักษะนั้นไม่เพียงพอที่เยาวชนจะใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคมการจะอยู่ร่วมกับคนส่วนใหญ่ในสังคมอย่างสงบสุขนั้นเยาวชนไทยจำเป็นต้องมีคุณธรรม มีระเบียบวินัย มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตัวเองของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เมตตากรุณาผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนคนเก่งช่วยเหลือคนไม่เก่ง คนรวยช่วยเหลือคนยากจน ส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางสังคม และปัญหาความไม่เสมอภาคทางสังคม ลดลงทำให้ทุกคนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขเป็นกรอบในการพัฒนาคนไทยในอนาคตให้มีศักยภาพในการพัฒนาประเทศมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีทักษะการคิดวิเคราะห์และรู้คุณค่าความเป็นไทยให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษ (คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2560) ต่อไปนี้

- ให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษด้านภาษา ให้เยาวชนไทยสามารถพูดได้อย่างน้อย 3 ภาษาขึ้นไป
- ให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษด้านกีฬา เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทางสังคม
- ให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษด้านการแสดง เพื่อให้ลูกกล้าแสดงออก กล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ
- ให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษด้านดนตรี เพื่อสร้างทักษะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์
- ให้ความสำคัญกับทักษะพิเศษด้านคอมพิวเตอร์ เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ดังคำกล่าวของดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล (2561) ประธานกรรมการบริหารกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) กล่าวในเวทีการประชุมเพื่อรับฟังความเห็นการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและแนวทางการ

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 “งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการใช้สังคม”

(Research and Creative Work on Buddhism for Social Service)

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดำเนินงานตามมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 ครั้งที่ 1 ณ จังหวัดเชียงใหม่ ว่า “ความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นชื่อที่คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษาเลือกเป็นชื่อของกองทุนนี้ เพราะต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญที่ทุกภาคส่วนที่ต้องช่วยกันทำให้ความเสมอภาคทางการศึกษาเกิดขึ้นในประเทศไทย เพราะจะเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยลดปัญหาความเหลื่อมล้ำซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่สุดเรื่องหนึ่งของประเทศในปัจจุบัน”

ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 จากการวิเคราะห์กระผมมีความคิดเห็นที่จะมุ่งเสนอแนะมาตรการและผลการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อการลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษาเพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย เน้นการลงทุนโดยใช้ความรู้เป็นตัวนำเพื่อช่วยเหลือและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ประชากรกลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดการ 3 ปัจจัยหลักที่เป็นต้นเหตุความเหลื่อมล้ำไม่เสมอภาคทางการศึกษาของประเทศไทยได้แก่หนึ่ง ขจัดอุปสรรคต่อความเสมอภาคในการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาของกลุ่มเป้าหมายผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์และด้อยโอกาส

สอง สนับสนุนโอกาสในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพให้แก่เยาวชนที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่มีศักยภาพสูง

สาม เสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพครูและสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการศึกษาให้แก่กลุ่มเป้าหมายของกองทุน

รูปภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580)

แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=53160&Key=news2> [10ม.ค. 2563].

ด้านที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐการพัฒนาคือการทำให้เจริญขึ้น การอนุรักษ์คือใช้ทรัพยากรอย่าง

มีประสิทธิภาพกระบวนการพัฒนาที่เหมาะสมก็คือการจัดการทางวิทยาการอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่เกิดผลเสียทางสิ่งแวดล้อมนั่นเองยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในสังคมยุคใหม่ที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความรู้และวิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นทุกวันทำให้ความรู้เก่าล้าสมัยอย่างรวดเร็วเช่นเดียวกับ คุณลักษณะและค่านิยมที่มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อสอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ทั้งชีวิตการเรียนรู้และการทำงานต้องใช้ความรู้และทักษะที่ต่างไปจากยุคก่อนที่สังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในระดับนี้ดังนั้น เยาวชนไทย 4.0 จึงต้องมีทักษะในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งความรู้ 3Rs(กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม,2550) คือ อ่านออก เขียนได้ และคิดเลขเป็นบนสื่อเทคโนโลยีต่างๆ กระผมเห็นว่าเป็นการดีที่ใช้เทคโนโลยีพัฒนาเยาวชนไทย เหตุผลคือลดการใช้กระดาษ และสามารถเรียนรู้ได้ง่ายจากสื่อสารสนเทศต่างๆ ซึ่งจะช่วยให้การแสวงหาความรู้ใหม่จากหลายสาขาวิชาและช่วยในการเผยแพร่ และสื่อสารความรู้บอกความต้องการให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่ายขึ้น เยาวชนสามารถเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้การใช้สื่อต่างๆ ควรมีข้อจำกัด และเพื่อประโยชน์อันสูงสุดแก่เยาวชนเองด้วย ดังแนวคิดของผมที่ว่า

1. มนุษย์เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อม
2. มนุษย์ไม่อาจแยกตัวเป็นอิสระจากสิ่งแวดล้อมได้ เพราะฉะนั้น กระบวนการทางการอนุรักษ์ ย่อมแสดงถึงการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ จึงนับเป็นหนทางแห่งการปกป้องตนเองของมนุษยชาติ ให้สามารถอยู่รอดได้ชั่ววันรันดร์

การพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0

เยาวชนถูกมองว่าเป็นกลุ่มคนสำคัญในสังคมคำพูดที่ว่า“เด็กในวันนี้คือผู้ใหญ่ในวันหน้า”มีการพูดถึงบ่อยครั้งซึ่งหมายความว่าเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่รับผิดชอบต่อการบริหารประเทศขณะเดียวกันในแง่ปัจเจกบุคคลก็จะมีคำพูดว่า อนาคตของคนที่นั้นจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของเขาในขณะนี้เยาว์วัย ถ้าเป็นเด็กเกรงไม่เรียนหนังสืออนาคตก็จะอัปเฉา เมื่อนำสองส่วนมาผสมกันก็จะกล่าวได้ว่า อนาคตของประเทศจะเป็นอย่างไรนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับว่าเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีพฤติกรรมอย่างไร มีค่านิยมในรูปแบบไหน และมองบทบาทของตนเองที่มีต่อสังคมอย่างไรบ้าง กล่าวอีกนัยหนึ่ง เด็กและเยาวชนเคยมีความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่จะทำอะไรให้ประเทศชาติหรือสังคมบ้างหรือไม่นอกเหนือแต่การสนใจเรื่องส่วนตัว สนุกสนานและใช้ชีวิตไปในวันหนึ่งๆ โดยไม่คิดอะไร คอยแบมือขอเงินจากผู้ปกครองอยู่ตลอดเวลา

หลายคนตั้งข้อสังเกตว่า เด็กและเยาวชนในปัจจุบันต่างจากเด็กและเยาวชนในอดีต คำกล่าวนี้มีการพูดถึงมาเป็นรุ่นๆ ตั้งแต่โบราณกาลในแง่หนึ่งถ้าจะกล่าวในลักษณะสังเกตอย่างกว้างๆ ก็คือ ไม่ว่าจะเป็นยุคใดจะมีคำกล่าวที่ว่า ในยุคที่ผมเป็นเด็กกล้วยเตี๋ยขามละ 3 สดางคืออีกรุ่นหนึ่งก็บอกว่า ในยุคที่ผมเป็นเด็กกล้วยเตี๋ยขามละ 50 สดางค์แต่ในปัจจุบันขามละ 35 บาทเมื่อก่อนอะไรก็ดี เตี๋ยวนี่แย่งเด็กสมัยก่อนต่างจากเด็กสมัยนี้ เด็กสมัยก่อนแสดงความเคารพนบถนอมต่อผู้ใหญ่ไม่ก้าวร้าวเท่าสมัยนี้เด็กสมัยนี้เอาแต่เที่ยวและเล่น ไม่ค่อยขยัน และสบายเกินไปลาฯ

ข้อสังเกตดังกล่าวที่ยกมานั้นจะถูกหรือผิดเป็นอีกเรื่องหนึ่งและคงต้องถกเถียงอีกนานที่สำคัญคือมีข้อสังเกตเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตลอดการเรียนรู้การศึกษาจุดเริ่มต้นของการพัฒนาเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0 ต่อไป

การพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเยาวชนของประเทศ คือ การศึกษา ปัจจุบันการศึกษาอยู่ในยุค 4.0 โดยผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อการสอนทุกรูปแบบ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อดิจิทัล เยาวชนจะต้องสร้างทักษะในการสืบค้น และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากข้อมูลในปัจจุบันมีจำนวนมากผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการค้นหา และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลถ้าเยาวชนมีจิตใจอย่างซื่อสัตย์ก็จะสร้างตัวเข้าสู่ตลาดแรงงานยุค 4.0 ได้ไม่ยากและถ้ายังมีพื้นฐานความรู้ในแขนงที่เรียนและความรู้ภาษาต่างประเทศดีพอสมควรก็ไม่น่าห่วงว่าจะหางานอาชีพไม่ได้แต่เยาวชนไทยอีกจำนวนมากมิได้สนใจใฝ่หาความรู้และพัฒนาตัวเอง

ในยุค Education 4.0 ที่การเรียนการสอนมุ่งสอนให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง บนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม ดังนั้นการศึกษาในยุคใหม่ต้องเน้นแสวงหาการเรียนรู้ได้เอง อย่างท้าทาย สร้างสรรค์ความรู้ใหม่ ต่อยอดความรู้เดิม คิดและประยุกต์ใช้ความรู้ให้เกิดประโยชน์ได้ เหมาะกับตนเอง สังคม ตามสถานการณ์ การจัดการศึกษา 4.0 จึงต้องนำเอาหลักการเกี่ยวกับยุคสมัยใหม่ ที่ตรงความสนใจของชนพื้นเมืองดิจิทัลที่มีชีวิตในโลกไซเบอร์ซึ่งประกอบด้วยการจัดการศึกษาที่ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันบนไซเบอร์ โดยใช้ขีดความสามารถของระบบเชื่อมโยงกับไซเบอร์ที่มีอุปกรณ์สมัยใหม่ ช่วย เช่น สมาร์ทโฟนแท็บเล็ต ฯลฯ เมื่อแนวโน้มการพัฒนาประเทศมุ่งเน้นที่การขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม แล้วการศึกษาของประเทศควรจะพัฒนาระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในยุค “ประเทศไทย 4.0” เมื่อการเข้าถึงเนื้อหาความรู้มีลักษณะเปิดเข้าถึงได้ง่ายการแสวงหาความรู้จึงทำได้เร็ว เยาวชนยุคใหม่มีลักษณะเป็นชนพื้นเมืองดิจิทัล ทำให้การเรียนการสอนแบบเก่าในห้องเรียนที่ใช้วิธีการท่องจำเนื้อหาตามแผนการสอน ตามกรอบหลักสูตรหรือทำโจทย์ทำข้อสอบแบบเดิมจึงไม่เหมาะกับการศึกษาในยุคใหม่ด้วยปัจจัยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้เห็นถึงความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางการจัดการศึกษาคนที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาชาติในยุค 4.0 นอกจากจะต้องมีทักษะจากความรู้ตามหลักสูตรที่ได้จดจำร่ำเรียนมา ส่วนหนึ่งแล้วยังต้องมีทักษะอีกส่วนหนึ่งคือทักษะที่ได้จากการทำงานของมันสมองส่วนหน้าวิ้งมาจากการหล่อหลอมฝึกฝน ปฏิบัติให้เป็นคนไม่มั่งง่าย รู้จักใช้ความคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรอง แสวงหาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สร้างสรรค์แนวทางในการพิชิตแก้ปัญหา มีความมุ่งมั่นบากบั่นไม่มั่งง่ายถือว่าเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นต้องปลูกฝังให้กับเยาวชนทุกคน นอกเหนือไปจากการให้ความรู้เนื้อหาวิชาในตำราเรียน ที่เรียกว่า พุทธิศึกษา พลศึกษา จริยศึกษา และหัตถศึกษา (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2561) เป็นทักษะที่ทุกคนต้องมีและจะต้องสร้างขึ้นโดยการหล่อหลอมฝึกให้ทำงานชำนาญจนติดเป็นนิสัยที่แสดงออกโดยอัตโนมัติ คำว่า จิตตะ มานะ วิริยะ อุตสาหะ (พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข), ออนไลน์) เป็นเพียงความรู้ที่เราสอนให้จดจำ แต่เราไม่เคยปลูกฝัง ในยุคนี้ครูอาจารย์ในสถานศึกษาทุกระดับจะต้องทำหน้าที่ให้ครบทั้งสองส่วน คือให้ความรู้และปลูกฝังนิสัยที่เกิดจากการพัฒนาทักษะต่างๆ ของสมองส่วนหน้าโดยอาศัยกระบวนการสอนและการฝึกให้

ทำซ้ำๆ ให้มีความมุ่งมั่นมานะไม่ย่อท้อง่ายๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองจากองค์ความรู้ผ่านทางนวัตกรรมที่เกิดขึ้นอย่างไม่หยุดยั้ง ในการพัฒนาเยาวชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญทั้ง 5 ทักษะเด็กไทย 4.0 สู่การเป็นเยาวชนคุณภาพเพื่ออนาคต (ชัยเลิศ พิชิตรพชัย, ออนไลน์) ดังนี้

1.ทักษะเยาวชนรุ่นใหม่ ใช้เทคโนโลยีเป็นและเท่าทันสื่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันผมมองว่า อาจไม่สามารถบ่งชี้ศักยภาพของเด็กได้ เนื่องจากพบว่าเด็กๆส่วนใหญ่ยังขาดทักษะการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์จากปัญหาที่เด็กไทยยังรู้ไม่เท่าทันสื่อ คือมุ่งเน้นการใช้งานเพื่อความบันเทิง มากกว่าการแสวงหาสาระความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายที่เนื้อหาสาระที่มีอยู่มากมายไม่ได้ถูกนำมาใช้ซึ่งหากวันนี้เราสามารถปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ โดยสถาบันครอบครัวควรมีหน้าที่ส่งเสริมตั้งแต่วัยเด็กเพราะมีความใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด และมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่เหมาะสมกับเด็กได้โดยตรงจะช่วยให้เด็กไทยมีภูมิคุ้มกันทางความคิด มีวุฒิภาวะ สามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งไหนเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ไม่หลงเชื่อเนื้อหาที่ได้อ่าน ได้ยิน ได้ฟังในทันที แต่สามารถคิดวิเคราะห์ สงสัย และรู้จักตั้งคำถามว่า สิ่งนั้นจริงหรือไม่จริง ใครเป็นคนให้ข้อมูลเขาต้องการสื่ออะไร หรือมีจุดมุ่งหมายแอบแฝงหรือไม่และเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ก้าวข้ามสิ่งเราต่างๆที่ไม่เหมาะสมไปได้ด้านการพัฒนาเยาวชนรุ่นใหม่ใช้เทคโนโลยีเป็นและเท่าทันสื่อในมุมมองของกระผม ดังนี้

1.จัดกิจกรรม “อบรมให้ความรู้ด้านการจัดทำสื่อดิจิทัลในรูปแบบคลิปวิดีโอ” ให้แก่เยาวชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค 76 จังหวัด แก้ปัญหาความรู้ไม่เท่าทันสื่อ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและเป็นพื้นที่แสดงความสามารถผลิตคลิปสร้างสรรค์ พร้อมคัดเลือกคลิปยอดเยี่ยมสู่มืออาชีพ

2. ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ รวมถึงพัฒนาศักยภาพการเขียนบท เทคนิควิธีการถ่ายทำ และการผลิตคลิปวิดีโอซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนของชาติเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีความรู้เท่าทันสื่อและเป็นการสำคัญในการพัฒนาประเทศ

3.สร้างเครื่องมือที่ช่วยเด็กรุ่นใหม่ให้สามารถดำเนินการได้ กล่าวคือ

1.หาตัวเองให้พบทำให้เขาหาตัวตนให้เจอ

2.คบตัวเองให้ได้คือยอมรับตัวเอง ยอมรับความเป็นจริงได้

3.ใช้ตัวเองให้คุ้มเพราะการเรียนรู้ไม่ได้อยู่แค่ในห้องเรียน

4.คุมตัวเองให้อยู่เพราะทุกอย่างสมัยนี้กำลังมารุมเร้า

5.รู้ตัวเองให้จริงพอเขารู้ตัวเองเขาจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ติดใจได้เงื่อนไขที่เขาสร้าง

4.ส่งเสริมและสนับสนุนเยาวชนและประชาชนมีทักษะในการรู้เท่าทันสื่อเฝ้าระวังสื่อที่ไม่ปลอดภัยและสร้างสรรค์

5.รณรงค์ ส่งเสริม สนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้เกิดการผลิตและพัฒนาสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ในสังคมอย่างแพร่หลาย

2.ทักษะเรียนให้สนุก หมดยุคการเรียนรู้เพื่อสอบคุณสมบัติอีกข้อของเยาวชนยุคใหม่ที่สังคมคาดหวัง คือ กล้าที่จะคิด กล้าแสดงออก เพราะมีส่วนสำคัญในการต่อยอดองค์ความรู้ที่มีไปสู่การใช้งานได้จริงโดยเริ่มฝึกจากการช่างคิด ช่างสังเกต กล้าที่จะถาม มุ่งมั่นเพื่อหาคำตอบจะช่วยให้บรรยากาศในการเรียนรู้ของเยาวชนสนุกมากขึ้น และยังช่วยให้เกิดทักษะด้านอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ไอเดียการออกแบบ พัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสิ่งต่างๆ และก่อให้เกิดกลไกการพัฒนาไม่หยุดนิ่ง ซึ่งกระบวนการนี้คุณครูอาจมีส่วนช่วยในการส่งเสริม โดยเปิดโอกาสให้เด็ก และเยาวชนได้ลองตั้งคำถาม เพื่อร่วมกันหาคำตอบในชั้นเรียน

ด้านการพัฒนาเยาวชนเรียนให้สนุก หมดยุคการเรียนรู้เพื่อสอบในมุมมองของกระผม คือ การสร้างซอฟต์แวร์เพื่อการศึกษา การสร้างโมดูลทางการศึกษา การสร้างความน่าเชื่อถือของหลักสูตร และการสร้างระบบควบคุมคุณภาพที่แน่นๆ ว่า ความคิดของการศึกษาต้องเปลี่ยนไปจากเดิม เรามีเครื่องมือทางด้านไอซีทีช่วยได้มากมี Google ช่วยค้นหาข้อมูลข่าวสาร มีซอฟต์แวร์ช่วยจัดการองค์ความรู้ โจทย์คณิตศาสตร์ทุกข้อ ถ้าผูกเป็นสมการได้หรือเขียนในรูปฟังก์ชันทางพีชคณิต คอมพิวเตอร์ก็สามารถแก้ปัญหาและหาคำตอบได้ ไม่จำเป็นต้องเสียเวลานานั่งคิดทำเหมือนที่อยู่ในโรงเรียน การศึกษาในยุคใหม่น่าจะต้องหันมาปรับที่กระบวนการเรียนรู้ของเด็กมากกว่าการป้อนเรื่องเนื้อหาเน้นการสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้จะทำให้ผลดีกว่า เด็กควรจะได้แสวงหาและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และต้องเรียนรู้อย่างสนุก เพราะความสนุกทำให้เกิดความสุข ความประทับใจทำให้เกิดการจดจำ และเรียนรู้อย่างไม่รู้ลืม ตัวอย่างการเรียนรู้ทางด้านทักษะที่ตัวอย่างหนึ่งคือกิจกรรมที่ได้ลงมือทำ เรียนรู้อย่างสนุก รูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจคือค่ายเยาวชนโดยทุกปีกลุ่มเยาวชนเพื่อสังคม คิวบิกครีเอทีฟ (เย็น ภูววรรณ, 2556) จะจัดกิจกรรมค่ายเยาวชนที่เน้นเรื่องทักษะและกระบวนการเรียนรู้ (ชัยเลิศ พิชิตพรชัย,ออนไลน์)

3.ทักษะสื่อสารให้ได้อย่างน้อย 3 ภาษาเยาวชนยุคใหม่ คิดให้เป็น เอาตัวรอดให้ได้นอกจากความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีแล้ว ผมเห็นว่า ทักษะที่เด็กและเยาวชนในยุคนี้ควรมีติดตัว คือภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะเด็กๆ ควรจะต้องรู้อย่างน้อย 3 ภาษา เพราะไม่ใช่แค่บทบาทการสื่อสารในชีวิตประจำวันเท่านั้น แต่ยังช่วยให้ได้เปรียบในการเรียนรู้ เพราะเด็กจะสามารถเปิดมุมมองใหม่ๆ สัมผัสวิถีคิด วัฒนธรรม การขับเคลื่อนทางสังคมที่ได้จากการอ่าน การดู การฟังจากสื่อในรูปแบบต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันมีสื่อการเรียนการสอนมากมาย ที่ช่วยให้เด็กๆ ได้มีโอกาสในการเรียนภาษาต่างๆ นอกห้องเรียนได้ด้วยตนเอง เช่น คลิปวิดีโอออนไลน์ เว็บไซต์ หรือแม้แต่การฝึกทำแบบทดสอบถือเป็นการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ได้อีกทางหนึ่งที่จะพัฒนาตัวเด็กและเยาวชนทางด้านการพัฒนาเยาวชนทักษะสื่อสารให้ได้อย่างน้อย 3 ภาษาในมุมมองของกระผม ดังนี้

1.จัดโครงการสอนภาษาอังกฤษเพื่อนักเรียนไทย เช่น ค่ายพัฒนาภาษาอังกฤษเด็กและเยาวชน “English We Like 2019” เปิดโอกาส ให้นักเรียนได้รับความรู้เท่าเทียมกันทั่วประเทศ

2.ส่งเสริมการเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษ เช่น ดัดป้ายคำศัพท์อาคาร สถานที่ ร้านอาหาร เพื่อพัฒนาเยาวชนทักษะสื่อสารกับชาวต่างชาติได้

3.การพัฒนาเยาวชนทักษะสื่อสารเรียนรู้ในห้องเรียนสื่อสารกับชาวต่างชาติที่เข้ามาเที่ยวในประเทศเพื่อเกิดการเรียนรู้ในประสบการณ์ชีวิต

4.ทักษะหลากหลายรู้จักประยุกต์ใช้ให้แพร่พร่าว “การศึกษานั้นทำให้คนมีความรู้ แต่การรู้จักเรียนรู้ทำให้คนมีปัญหา” ปัจจุบันตลาดแรงงานมีความต้องการคนที่มีทักษะการทำงานที่หลากหลายในคนเดียวกัน ดังนั้น ช่วงวัยเรียนของเด็กๆ ในทุกช่วงวัย ถือเป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญในการเพิ่มพูนทักษะของตนเองจากองค์ความรู้ที่มีอยู่ มีทักษะความรู้ด้านเดียวไม่พอต้องหาความรู้แขนงอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย และหัวใจสำคัญของการพัฒนาทักษะของตนเอง คือ รู้จักการนำความรู้ด้านต่างๆ มาประยุกต์ใช้ได้จริง โดยการฝึกและลงมือทำที่ละเอียดถี่ถ้วน ค่อยๆ สะสมชั่วโมง บิน โดยให้เชื่ออยู่เสมอว่า ยิ่งใช้เวลากับการฝึกฝนมากเท่าไร ก็จะค่อยๆ เชี่ยวชาญมากขึ้นเท่านั้น อย่าเพิ่งยอมแพ้ให้กับความล้มเหลวเพียงไม่กี่ครั้งทักษะความหลากหลายทางด้านการพัฒนาเยาวชนในมุมมองของกระผม ก็คือ

1.การพัฒนาทักษะความจำที่นำมาใช้งาน คือทักษะจำหรือเก็บข้อมูลจากประสบการณ์ที่ผ่านมา และดึงมาใช้ประโยชน์ตามสถานการณ์ที่พบเจอ เด็กที่มีเวิร์กกิ้งเมมโมรีดี โอเคก็จะดีด้วย

2.การพัฒนาทักษะการยับยั้งชั่งใจ-คิดไตร่ตรอง คือความสามารถในการควบคุมความต้องการของตนเองให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจจะเหมือน “รถที่ขาดเบรก” อาจทำสิ่งใดโดยไม่คิด มีปฏิกิริยาในทางที่ก่อให้เกิดปัญหาได้

3.การพัฒนาทักษะควบคุมอารมณ์ คือ ความสามารถในการควบคุมแสดงออกทางอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม เด็กที่ควบคุมอารมณ์ตัวเอง ไม่ได้ มักเป็นคนโกรธเกรี้ยว ฉุนเฉียว และอาจมีอาการซึมเศร้า

4.การพัฒนาทักษะวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ คือทักษะการเรียนรู้ตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การมองเห็นภาพรวม ซึ่งเด็กที่ขาดทักษะนี้จะวางแผนไม่เป็นทำให้งานมีปัญหาในอนาคต

5.ทักษะมีจิตอาสาสำนึกสาธารณะ ท่ามกลางความเจริญทางวัตถุและไลฟ์สไตล์ของผู้คนที่เปลี่ยนไป ขับเคลื่อนให้มีการแข่งขันกันมากขึ้น แต่สิ่งที่ช่วยสังคมมีความน่าอยู่และเกิดวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก คือ การมีจิตสำนึกสาธารณะ มีจิตอาสา โอบอ้อมอารี มีเมตตาริจาคต่อกัน เพราะต่อให้ในประเทศมีทรัพยากรมนุษย์ที่เก่งฉลาด มากแค่ไหน แต่ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน ก็ไม่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในภาพรวมได้ ซึ่งเด็กๆ อาจเริ่มจากการสำรวจสิ่งใกล้ตัว ช่วยเหลืองานบ้าน ยื่นมือทำงานจิตอาสาในชุมชนของตนเอง ก็จะกลายเป็นคนที่เก่งทั้งวิชาการ และเป็นที่ต้องการของสังคมด้วยด้านการพัฒนาทักษะเยาวชนรุ่นใหม่มีจิตอาสา สำนึกสาธารณะ (มณฑรา ธรรมบุศย์, 2559) ดังนี้

1.บุคคลใกล้ชิดเป็นตัวอย่างที่ดี ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของเบนดิวราได้กล่าวว่า เด็กนั้นเรียนรู้ผ่านตัวแบบที่มีอิทธิพลซึ่งตัวแบบที่มีอิทธิพลนั้นก็คือบุคคลในครอบครัวและบุคคลใกล้ชิดนั่นเอง ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ผู้ปกครองหรือคุณครู ถ้าต้องการสอนให้เด็กและเยาวชนมีหัวใจจิตอาสาและจิตสาธารณะแล้ว ก็ควรที่จะปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเรื่องของการเป็นจิตอาสาและจิตสาธารณะ เช่น ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาสนับไม่ถ้วน ไม่ทอดทิ้งหน้าที่เฉพาะ และรู้จักใช้และรักษาของส่วนรวมต่างๆ เป็นต้น

2.จัดโครงการเยาวชนจิตอาสา เป็นกระบวนการเรียนรู้นอกห้องเรียนผ่านการทำกิจกรรมอาสาสมัครช่วยเหลือชุมชนตามที่ชุมชนต้องการ ได้แก่ กิจกรรมด้านสังคม กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม กิจกรรมด้านวัฒนธรรมประเพณี เช่น การพัฒนาความสะอาดวัด ฝักระวังปัญหาสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะ เป็นต้น

3.การเสริมสร้างให้เยาวชนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของคำว่า “จิตอาสา” รู้ถึงคุณค่าที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ที่มีจิตอาสา จิตสาธารณะซึ่งกิจกรรมดีๆ ของผู้มีจิตอาสา จะช่วยพัฒนาบุคคลเหล่านั้นให้เป็นที่ยอมรับจากสังคม และเสริมสร้างการมีทัศนคติที่ดีต่อคนอื่นและสังคม

4.ชวนเด็กและเยาวชนไปบริจาคสิ่งของหรือทำกิจกรรมอาสา การพาเด็กๆ ไปเยี่ยมสถานสงเคราะห์หรือไปเยี่ยมบ้านคนชรา นั้นเป็นการสร้างประสบการณ์ดีให้เขาได้มีโอกาสซึมซับความเป็นจิตอาสาโดยตรง อันจะส่งผลให้เขาปฏิบัติตนด้วยจิตอาสาและจิตสาธารณะตามความเคยชินซึ่งเป็นเรื่องที่ดีสำหรับเขาในภายภาคหน้า

5.ส่งเสริมให้เด็กมีหน้าที่ การส่งเสริมให้เด็กมีหน้าที่ต่างๆ นั้นจะช่วยให้เขารู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนั้นๆ เช่น ให้ช่วยเหลืองานบ้านตามความเหมาะสม หรือการจูงใจประจำวันในการดูแลทำความสะอาดในห้องเรียน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกให้เขาเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือผู้อื่น รู้จักเสียสละ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีใจที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่คิดถึงคนอื่นซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้เขาเป็นคนที่มีจิตอาसानั่นเอง

รูปภาพที่ 2จิตอาสาพัฒนาเยาวชนไทย

แหล่งที่มา: [https://www.marykabin.ac.th/content/4435\[12 ธ.ค.2562\]](https://www.marykabin.ac.th/content/4435[12 ธ.ค.2562]).

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาทักษะเยาวชน

เด็กๆ ที่กำลังเติบโตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน ย่อมได้รับอิทธิพลสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวซึ่งมีส่วนสำคัญในการหล่อหลอมให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นนโยบายสำคัญของทุกประเทศที่ต้องการส่งเสริมผลักดันให้มีความรู้ความสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ 5 ประการได้แก่

- 1.พัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก
- 2.การสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาวะแวดล้อม
- 3.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
- 4.ส่งเสริมบทบาทพระคณาจารย์ความร่วมมือทุกภาคส่วน
- 5.การพัฒนานวัตกรรม มีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติ

1.การวิเคราะห์พัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กกล่าวคือ "คุณภาพของเด็กคือคุณภาพทรัพยากรบุคคลของประเทศ" ผู้ใหญ่ทั้งหลายก็ตระหนักดีว่า การพัฒนาเด็กในวันนี้ให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพเป็นคนดีของสังคมถือเป็นการสร้างรากฐานที่แข็งแกร่งให้กับสังคมนั้นๆ ในวันเด็กปีนี้ได้มีการจัดประเด็นการติดอาวุธทางปัญญา และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก ซึ่งเป็นวาระเร่งด่วนที่ต้องลงมือทำในขณะที่โลกกำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในเชิงสังคมศาสตร์ วัฒนธรรม และโครงสร้างประชากรศาสตร์ ซึ่งเราปฏิเสธไม่ได้ว่าความเปลี่ยนแปลงนั้นอาจก่อให้เกิดผลกระทบในเชิงลบต่อคุณภาพชีวิตและระบบความคิดของเด็กไทยจำนวนไม่น้อย สะท้อนให้เห็นจากปัญหาต่างๆ การพัฒนาเด็กและเยาวชนถือเป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้พวกเขาเติบโตเป็นกำลังสร้างชาติในอนาคต ขณะเดียวกันยังป้องกันปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นแก่พวกเขาในช่วงที่กำลังเติบโต หรือหัวเลี้ยวหัวต่อ ไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ผู้เลี้ยงดู ติดยา ติดยาเสพติด ไม่เรียนหนังสือ และความรุนแรงในพื้นที่ เป็นต้น

การศึกษาปัญหาและสถานการณ์ด้านเด็ก เยาวชนและครอบครัวไทยเป็นปัญหาที่มีความสำคัญและเป็นที่ประจักษ์ต่อสังคมไทยซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งความมั่นคงและความอยู่รอดของประเทศเมื่อเด็กเยาวชนและครอบครัวไทยกำลังเผชิญปัญหาหลากหลายทั้งความอ่อนแอของครอบครัว ยาเสพติด การพนัน ปัจจัยเสี่ยงต่อสุขภาวะที่มีแนวโน้มต่อการสูญเสียสุขภาวะ เช่น เหล้า บุหรี่ เพศสัมพันธ์ ความรุนแรงท้องครกทุกภาคส่วนต้องผนึกกำลังการช่วยเหลือให้เขาเหล่านั้นมีสุขภาพที่ดีขึ้นในฐานะกระผมเป็นนิสิตปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตซึ่งมีพันธกิจสำคัญในการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมให้เป็นฐานความรู้บนพื้นฐานพุทธวัฒนธรรมและหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้ได้รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ที่หลากหลายรูปแบบในการพัฒนาศักยภาพตนและสร้างภูมิคุ้มกัน ฉะนั้น เพื่อแสดงเจตจำนงในการพัฒนาแกนนำเยาวชนและชุมชนท้องถิ่นเพื่อสร้างสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัวโดยให้ผู้ได้รู้ได้มีโอกาสเข้าถึงความรู้ที่หลากหลายรูปแบบการทำงานเรื่องการพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นช่วงวัยที่สำคัญตั้งแต่ต้นทาง คือตั้งแต่การเกิด หากพบต้นทางที่เป็นแม่ผู้เลี้ยงดูไม่พร้อมมีลูกก็จะเกิดปัญหาระยะยาวตามมา เห็นว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีโดยเชื่อมกับกลไกการทำงานร่วมกับสังคมที่สนับสนุนทีมที่เลี้ยงดูไปทำงานกับท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อให้เกิดบูรณาการในการดำเนินงานสร้างเสริมสุขภาวะเด็กและเยาวชน เป็นภูมิคุ้มกันในการลดปัจจัยเสี่ยงและสร้างปัจจัยเสริมต่อสุขภาพโดยมีกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนที่นำไปสู่การสร้างเสริมความเข้มแข็งของเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ในการเป็นแกนนำเยาวชนที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งร่างกาย สุขภาพ และกิจกรรม ให้กับน้องๆ ได้เห็นคุณค่าตัวเอง รู้เท่าทันสังคม พึ่งตนเองได้ และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขทำให้มองเห็นการพัฒนาศักยภาพ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กโดยการดำเนินโครงการ เช่น

“การดำเนินการโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมหาวิทยาลัย จะทำหน้าที่ในการพัฒนาวิชาการและทักษะให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความสามารถในการสื่อสาร พัฒนาและเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินโครงการให้แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนา

ศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชน ทั้งภาครัฐ เอกชนและครอบครัว เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็ก เยาวชนและครอบครัว”

การมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ โดยพัฒนาศักยภาพ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนไทยมีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีพัฒนาการที่ดีรอบด้าน และมีสุขภาวะที่ดีในทุกช่วงวัย มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น มัธยัสถ์ อุดม อโภชน อารี มีวินัย รักษาศีลธรรม และนำไปสู่การเป็นพลเมืองดีของชาติ มีหลักคิดที่ถูกต้อง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะสื่อสารภาษาอังกฤษและภาษาที่ 3 และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น มีนิสัยรักการเรียนรู้และการพัฒนานตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตสู่การเป็นคนไทยที่มีทักษะสูง เป็นนวัตกรรม นักคิด ผู้ประกอบการ ยุคใหม่ และอื่นๆ โดยมีสัมมาชีพตามความถนัดของตนเองทั้งหมดนี้คือความร่วมมือกันในพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ และท้องถิ่นโดยมีความต้องการตรงกันคือพัฒนาศักยภาพ และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กยุคไทยแลนด์ 4.0มีความเข้มแข็งต่อไป

2.การวิเคราะห์สร้างความเข้มแข็งของกลไกสถานะแวดล้อม การสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพเช่น สถานบันเชิงที่ไม่ควรอยู่ตามรอบ ๆ สถานศึกษาของเด็ก เป็นต้น ในมุมมองของกระผมเห็นควรมีแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมทั้ง 3 แนวทางเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ดังนี้

2.1 การส่งเสริมบรรยากาศที่ดีสำหรับการเรียนรู้

1) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่และเด็กกับเด็ก และการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2) พัฒนาความมั่นใจและความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วยการจัดกิจกรรมที่มีความหมายต่อเด็กให้เด็กทำงานที่สามารถประสบความสำเร็จ และเพิ่มความท้าทายในความสามารถอยู่ทุกหนทุกแห่งบนโลกนี้มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ และพัฒนาการขั้นถัดไป

2.2 การส่งเสริมกลุ่มและการตอบสนองความต้องการรายบุคคล

1) ให้ความสำคัญต่อการรู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและคติดิจิทัลจากพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับเด็กเป็นรายบุคคลที่แตกต่างกันด้วยความสามารถและความสนใจทั้งครูและผู้ปกครอง

2) สร้างความรู้สึกของการเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มและการมีส่วนร่วมกับประสบการณ์ที่มีความหมายต่อเด็กเป็นรายบุคคลในสถานะแวดล้อมที่เหมาะสม

3) นำวัฒนธรรมและภาษาที่บ้านของเด็กแต่ละคนเข้าไปสู่วัฒนธรรมที่ร่วมกันของโรงเรียนและครอบครัว

4) จัดโอกาสในการทำงานและเล่นร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ ที่จัดโดยครูหรือเด็กสร้างเอง และใช้เวลาของกิจกรรมกลุ่มใหญ่ในการสร้างความรู้สึกร่วมกันอันหนึ่งอันเดียวกันสร้างความเข้มแข็งของกลไกสถานะแวดล้อม

2.3 สิ่งแวดล้อมและตารางเวลา

1) วางแผนการจัดประสบการณ์ และจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเริ่มในการเรียนรู้และสำรวจ
สิ่งต่างๆ ด้วยความสะดวกและเหมาะสมทั้งต่อเด็กและต่อผู้ใหญ่ในการทำกิจกรรมต่างๆ และเหมาะสมกับบริบททาง
สังคมวัฒนธรรม และสถานการณ์

2) ดูแลความปลอดภัยของเด็ก และแนะนำเด็กในการทำสิ่งต่างๆ โดยการให้เด็กได้รับประสบการณ์
ที่มีความเสี่ยงเหมาะสมกับขอบเขตที่เด็กสามารถทำได้

3) จัดตารางประจำวันให้มีช่วงเวลาของการทำกิจกรรมและช่วงเวลาของการพักผ่อนที่สมดุล
โดยมีความต่อเนื่องของช่วงเวลาต่างๆ ในการเปลี่ยนกิจกรรมที่เป็นไปอย่างราบรื่นและมีการยืดหยุ่นเวลาในการทำ
กิจกรรมต่างๆ

3.การวิเคราะห์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน เยาวชนทุกคนควรเติบโตอย่างแข็งแรงมี
ความรู้ และมีสิทธิมีเสียง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน คือการเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมใน
กระบวนการคิด ในกระบวนการทำกิจกรรมทั้งหลายโดยการประเมินสถานการณ์การมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน
ในแนวทางการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่เป็นกระบวนการที่มุ่งหวังให้ผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมการพูดคุย ทั้งเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่
เกี่ยวข้องได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนในการทำงานร่วมกับผู้ใหญ่ในชุมชน
ยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน กระผมได้
วิเคราะห์ ไว้3แนวทาง ดังนี้]

1. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กในบริบทของชุมชนเป็นแนวคิดทั้งในระดับพื้นที่
ระดับประเทศและระดับสากล ซึ่งให้ความสำคัญกับบทบาทของชุมชนในฐานะเป็นหน่วยงานของสังคมที่ใกล้ชิดกับ
เด็กมากที่สุดและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กพร้อมกับอีก 2 หน่วย คือ ครอบครัวและโรงเรียนโดยเชื่อมโยงทั้ง
3 ส่วนในกระบวนการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็ก การทำงานของชุมชนในด้านนี้เป็นหน้าที่ซึ่งมีกฎหมายรองรับและ
มีมาตรฐานเป็นกรอบในการดำเนินงาน

2. การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเด็กในชุมชน ประกอบด้วย กระบวนการหลัก 3 กระบวนการ
คือ การเฝ้าระวังปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กจากภัยอันตรายต่าง ๆ การทารุณกรรมหรือการแสวงประโยชน์จาก
เด็กโดยมิชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสำหรับตัวเด็กเอง และผู้ใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก และการจัด
สภาพแวดล้อมในชุมชนให้ปลอดภัยต่อการดำเนินชีวิตของเด็ก

3. ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กนั้น สมาชิกของชุมชนต้องมิจิตสำนึก มีความรู้ความเข้าใจ
ตลอดจนมุ่งมั่นที่จะร่วมมือกันในการทำงานเพื่อเด็ก ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในด้านการ
สร้างจิตสำนึกของชุมชนในการทำงานเพื่อเด็ก และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนเพื่อให้ทำงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ รวมทั้งพัฒนาทักษะของชุมชนในการประสานและระดมสรรพกำลัง และทรัพยากรในชุมชนเพื่อเด็กได้
อย่างเต็มที่

4.การวิเคราะห์ส่งเสริมบทบาทพระคณาจารย์ความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชน องค์กรต่าง ๆ ทั้ง
ภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนได้มีการพัฒนาการที่ดีขึ้นไป ในส่วนนี้กระผม

จะให้ความสำคัญชุมชน เพราะชุมชนเป็นหน่วยของสังคม 1 ใน 3 หน่วยที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับชุมชนจะมีผลต่ออีก 2 หน่วย คือ ครอบครัวและโรงเรียนรวมทั้งส่งผลกับการดำเนินชีวิตของเด็กที่อยู่ในชุมชน เมื่อชุมชนเข้มแข็งมีความสมานฉันท์อยู่กันด้วยความรักมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันรู้จักการแบ่งปัน การให้การทำกิจกรรมร่วมกัน เด็กที่อยู่ในชุมชนก็จะได้รับอานิสงค์แห่งความสุขนั้น แต่หากชุมชนอ่อนแอ เต็มไปด้วยสถานการณ์เสี่ยงอันตราย มีปัญหาในชุมชนมากมาย สมาชิกชุมชนต่างคนต่างอยู่ ไม่สามัคคี แก่งแย่งชิงดี และเอาเปรียบกัน ไม่มีผู้นำที่เข้มแข็งและเสียสละเพื่อส่วนรวม สมาชิกชุมชนเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน เด็กก็จะมีชีวิตที่ด้อยคุณภาพ มีความทุกข์มากกว่าความสุข และซ้าร้ายไม่มีผู้ปกป้องดูแล รวมทั้งส่งเสริมพัฒนาพวกเขาให้เต็มตามศักยภาพด้วย

วิเคราะห์ได้ว่าเป็นแนวคิดในเรื่องต้นทุนชีวิตเด็กและเยาวชนไทยซึ่งพัฒนามาจากเครื่องมือที่เป็นตัวชี้วัด ว่าพลังชุมชนเป็นต้นทุนชีวิตประการหนึ่งของเด็กและเยาวชนที่มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่และการพัฒนาการของเด็กและเยาวชน ทั้งในบริบทของสิทธิเด็ก 4 ประการคือ การอยู่รอด การคุ้มครอง การพัฒนา และการมีส่วนร่วม และเป็นต้นทุนที่ยั่งยืนในการดำรงชีวิตและการพัฒนาของเด็ก และเยาวชน ซึ่งในบริบทของต้นทุนชีวิตนี้ชุมชนมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของเด็กในการส่งเสริมบทบาทพระคณาจารย์มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน ดังนี้

- 1.1 ชุมชนมีพี่เลี้ยงซึ่งเป็นผู้ใหญ่ที่เด็กสามารถปรึกษาและขอความช่วยเหลือได้อย่างสบายใจ
- 1.2 ชุมชนมีสมาชิกที่ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของเด็ก
- 1.3 ชุมชนยอมรับและมอบหมายให้เด็กมีบทบาทหน้าที่ที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน
- 1.4 ชุมชนเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนเป็นประจำและสนับสนุน

ให้มีจิตอาสาเพื่อชุมชน

- 1.5 ชุมชนทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นมีความสุข และภูมิใจในวิถีชีวิตของชุมชน
- 1.6 ชุมชนมีเพื่อนบ้านที่เอาใจใส่ เผื่อระวังและสอดส่องดูแลพฤติกรรมของเด็กให้อยู่ในทิศทางที่

พึงประสงค์

- 1.7 ชุมชนมีผู้ใหญ่ซึ่งแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กในชุมชน

จะเห็นได้ว่าความสำคัญของชุมชนทั้ง 7 ประการนี้ เน้นบทบาทของผู้ใหญ่ในชุมชนที่จะช่วยให้เด็กสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข มีความมั่นคงทางจิตใจ มีความภูมิใจและเห็นคุณค่าของตนเองและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนเรียนรู้การใช้ชีวิตที่ดีมีประโยชน์ต่อสังคมจากผู้ใหญ่ที่เป็นตัวอย่างที่ดีดังนั้นชุมชนจึงเป็นกลไกที่สำคัญในการสร้างต้นทุนชีวิตของเด็ก และเอื้ออำนวยให้เด็กดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ โดยผู้ใหญ่ในชุมชนทุกคนต้องร่วมมือร่วมใจกันเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนตามยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ยุคไทยแลนด์ 4.0ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กอย่างยั่งยืน

5.การวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการในการพัฒนาเด็กและเยาวชน คือบุคคลากรที่มีความเกี่ยวข้องกับกระบวนการในการพัฒนาเด็กจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความรู้ ให้มีหลักการ ให้มีแนวคิดที่ตรงกันจะได้ทำงานให้สอดคล้องกันตามยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0ดังนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 “งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการใช้สังคม”

(Research and Creative Work on Buddhism for Social Service)

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

1.การวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการพัฒนาการให้บริการวิชาการเพื่อพัฒนาภาคีเครือข่ายและสังคมประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

(1) พัฒนารูปแบบของการให้บริการทางวิชาการรูปแบบต่างๆ ที่ได้มาตรฐานเพื่อพัฒนานวัตกรรมในการเผยแพร่องค์ความรู้สู่ภาคีเครือข่าย

(2) สร้างและพัฒนาคนทำงานเพื่อเป็นแกนนำ เครือข่ายเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงในสังคมเพื่อเชื่อมโยงและพัฒนาภาคีเครือข่ายคนทำงานด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัวทั้งในและต่างประเทศ

(3) เพิ่มมูลค่าของการให้บริการวิชาการ หรือความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนารูปแบบการให้บริการวิชาการที่สามารถสร้างคุณค่าทางสังคมหรือทางเศรษฐกิจและเพื่อสร้างกลไกการกำกับดูแลและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการให้บริการวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2.การวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการและขับเคลื่อนองค์ความรู้สู่สังคมและนโยบายสาธารณะประกอบด้วย2 กลยุทธ์ คือ

(1) จัดทำระบบฐานข้อมูลและจัดการองค์ความรู้ด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว เพื่อจัดทำระบบฐานข้อมูลและกลไกการประเมินสถานการณ์ด้านเด็ก เยาวชน ครอบครัว ด้านกฎหมาย นโยบาย จากฐานข้อมูลทางวิชาการด้านเด็กเยาวชน ครอบครัว และใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น สังคมไทยและอาเซียน

(2) ขับเคลื่อนองค์ความรู้ไปสู่การจัดทำนโยบายสาธารณะผ่านกลไกต่างๆเพื่อขับเคลื่อนองค์ความรู้ทางวิชาการไปสู่การจัดทำเป็นนโยบายสาธารณะหรือการปฏิรูปกฎหมาย และเพื่อพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนองค์ความรู้ไปสู่สังคมและนโยบายสาธารณะในผ่านกลไกต่างๆ

3.การวิเคราะห์การพัฒนานวัตกรรมบริหารจัดการสร้างความเข้มแข็งให้องค์กรบริหารจัดการองค์กรที่เป็นเลิศและมีการทำงานเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ

(1) สร้างและพัฒนาความเข้มแข็งให้องค์กรและบุคลากรเพื่อสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่มีมาตรฐานบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลและมีกระบวนการทำงานการบริหารจัดการที่เป็นระบบได้รับมาตรฐานด้านความเป็นเลิศ

(2) สร้างและพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการที่เป็นเลิศเพื่อพัฒนาคุณภาพของการท างานบนพื้นฐานของความรู้ในรูปแบบขององค์กรแห่งการเรียนรู้และองค์กรแห่งการจัดการความรู้

(3) สร้างและพัฒนากระบวนการทำงานเชิงบูรณาการเพื่อสร้างและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยบุคลากรในองค์กรมีความสุขในการทำงาน

บทสรุป

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเยาวชนยุคไทยแลนด์ 4.0การพาประเทศไทยก้าวไปสู่ "Thailand 4.0" ต้องเริ่มที่การสร้างเด็กและเยาวชนที่จะกลายเป็นพลเมืองของอนาคตให้รู้จักคิดอย่าง

สร้างสรรค์ กล้าแสดงออก มีสำนึกรักบ้านเกิด รู้คุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อที่พวกเขาจะได้มีศักยภาพพร้อมจะขับเคลื่อนประเทศด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีบนฐานของเศรษฐกิจพอเพียง"ไทยแลนด์ 4.0" นโยบายที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ แล้วพึ่งพาตนเอง จากนั้นจึงรวมเป็นกลุ่มอย่างมีพลัง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ที่หมุนด้วยเทคโนโลยีที่สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมาทุกวันดังนั้นการขับเคลื่อนพัฒนาคนยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเด็กและเยาวชนไว้ 5 ประการคือ 1.พัฒนาศักยภาพและสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก 2.การสร้างความเข้มแข็งของกลไกสภาวะแวดล้อม 3.ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชน 4.ส่งเสริมบทบาทพระตามความร่วมมือทุกภาคส่วน และ 5.การพัฒนานวัตกรรมมีเจตนารมณ์เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และยังมีปัจจัยสำคัญที่สุดที่จะพาประเทศไปถึงเป้าหมายดังกล่าวคือ "การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์" ซึ่งหากต้องการให้พัฒนาอย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน ควรเริ่มที่กลุ่มคนผู้จะมาเป็นกำลังหลักของประเทศในอนาคต นั่นคือ "เด็กและเยาวชน" ด้วยการเปิดพื้นที่ให้มีโอกาสแสดงศักยภาพตามความสนใจทั้ง 5 ทักษะเด็กไทย 4.0สู่การเป็นเยาวชนคุณภาพเพื่ออนาคตด้วย

References

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย. กรุงเทพฯ:กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.2550.
- คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ.2561- 2580. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560.
- _____. ยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ.2561-2580 (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560.
- ชัยเลิศ พิชิตรพชัย. 5 ทักษะเด็กไทยปี 2019 สู่การเป็นเยาวชนคุณภาพเพื่ออนาคต.[ออนไลน์].แหล่งที่มา: <https://mgronline.com/qol/detail/9620000000371> [5 ธ.ค.2562].
- ประสาร ไตรรัตน์วรกุล.“บทบาทภารกิจสส. สร้างความเสมอภาคการศึกษา”. ประชาชาติ.(31สิงหาคม2561)
- พงศ์พิพัฒน์ บัญขานนท์. วิเคราะห์ไทยแลนด์4.0วิสัยทัศน์ชาติที่ยังขาดรายละเอียด. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2561.
- พระมหาบรรจง ดิสรโณ (ศรีสุข). อธิบาท 4 และแนวทางปฏิบัติ.[ออนไลน์].แหล่งที่มา: <https://thaihealthlife.com>[5 ธ.ค.2562]
- ไพฑูรย์ สีนารัตน์. การจัดการเรียนรู้ตามแนว4H. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.2561.
- มูลนิธิธรรมานทร. สถานการณ์เยาวชนไทย. เชียงใหม่:มูลนิธิธรรมานทรคอมแพสชั่น.2561.
- มันตรา ธรรมบุศย์. จิตวิทยาสำหรับครูทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา.(กรุงเทพมหานคร:คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.2559)

การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 6 “งานวิจัยและงานสร้างสรรค์ทางพระพุทธศาสนาเพื่อการใช้สังคม”

(Research and Creative Work on Buddhism for Social Service)

วันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2563 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ยีน ภู่วรรณ. เด็กและเยาวชนกับทักษะที่จำเป็นในยุคดิจิทัล. เติลินิวส์. (8กุมภาพันธ์2556)

ศิริทิพย์ ภาศรีสมบัติ. ผุดแผนพัฒนาเด็กฉบับ 2 เน้นพัฒนาตามช่วงวัย. มติชน. (19พฤศจิกายน2561)

Modern Manufacturing. ก้าวเข้าสู่ ไทยแลนด์ 4.0 กับการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ไปกับนวัตกรรม.[ออนไลน์].

แหล่งที่มา: <https://www.mmthailand.com> [21 ธ.ค.2562]